

krivico delalo, nas ropalo ali pokradlo. Kdor danes sosedoviga premoženja ne spoštuje, se zna jutri mojiga lotiti. — Kam bi potem takim mi vsi prišli? — Ljubi bratje! Če čmo vkup živeti, moramo vedno poglavitni nauk pred očmi imeti, ki pravi: „Kar tebi ne dopade, drugimu ne stori.“ Če se vi tega nauka ne bote držali, če vi ptujiga premoženja ne bote spoštovali, se bodo kmalo ljudje najdlji, ktere bo po vašim premoženju lakalo. Pomislite! ali ne bo to jama, ktero ste si sami kopali? ne bo to delo zvesto posnemanje vašiga slabo prevdarjeniga izgleda?

Iz tega znate lahko presoditi, de pravično, svoje dolžnosti dobro in spodobno zapopadejoče vladarstvo ni zamoglo vsih gosposkinih davkov brez vsiga odškodovanja preklicati, pa tudi vse odškodnine ne na-se vzeti. S prvim pričetjem bi bilo vladarstvo storilo veliko krivico bivšim grajšakam, ker bi jih bilo obropalo, namesto po dolžnosti njih pravice varovalo; z drugim pričetjem bi si bilo vladarstvo brezštevilne dolgove in potroške naložilo, ktere poplačati bi mu nikakor ne bilo mogoče. To pretehtaje je vladarstvo po srednji poti mahnilo in ukaz dalo: „Vsi gospóskini davki, v denarjih, v blagu in delu imajo nehati, nekteri proti milostnemu odškodovanju, drugi brez vsiga odškodovanja.“

Milostno odškodovanje obstoji v tem, de od presvetliga cesarja zvoljene komisije po prav niskih kupih precenijo vse kmetovavske davšine v blagu in delu, in od ukupšine vsih v denar prerajtanih nekdanjih gosposkinih davkov terpi tretjino prejšni grajšak, tretjino bo vladarstvo plačevalo, in zadnjo tretjino mora kmet odškodovati.

(Dalje sledí.)

Satan ljuliko seje.

„Novíce“ so že povedale, da naj kmetje pridno grejo h distriktnim komisijam zavolj urbarskih in desettinskih rajting; da se ta reč enkrat popolnoma poravná. Ker pa dober svet nikoli od več ni, ga moram še enkrat ponoviti — morebiti da se omaje še kakoršna terdovratna glava in obvarje pred skrivnimi zapeljivci, kteri po ovinkih uboziga kmeta sleparijo in tako njemu pravo spoznanje ravno v tistim času zave-rajo, ko se mu ima zora popolniga odrešenja prikazati.

Meni je na znanje prišlo, da kmetje po Goren-skim dobivajo pisma brez imen ali podpisa, v kterih se jim svetuje: „de naj nikar ne grejo k tem rajtingam, ker jim ne bo treba nič plačevati, če k rajtingam ne pridejo.“ Dolžnost moja kakor vašiga namestnika pri deželni komisii in kakor cesarskim postavam vedno vdaniga državljana me veže, vas varvati pred vsakim tihotapcam — on je satan, ki na skrivnim ljuliko seje, da bi rodila kmetu plevél namest žíta. Če vam taki skrivni svetovavci dobro želé, zakaj se ne imenujejo, de bi jih poznali, bi lahko po njih okoljstava prevdarili, ali jim je za kmeta res kaj mar ali ne! Gotovo nimajo takih imén, da bi se jim verjelo, zato morebiti take skrivne pisma drugim podkladajo, da bi se jim bolj verjelo. Kdor vam tedaj kaj taciga svetuje, je volk v jagnjetovi koži — in že sv. pismo nas varje pred njim. Da bote prav popolnoma spoznali napčnost takih svetov, hočem na dalje govoriti:

Grajšine morajo od vsakiga kmeta posebej vse davšine zapisati in v dnarje prerajtati, te spiske pa dobijo distriktne komisije v roke. Grajšinam se ne more ravno za zlo vzeti, če se kaj zmotijo pri tem delu, ker je zlo težavno, in v svojo škodo se noben človek rad ne zmoti. Tudi je dosti davšin, kterih iména se dajo prekerstiti v bolj dopadajoče, kakor so bile nekdanje iména pred sto leti, ko še nemški jezik takó omikan ni bil, kakor zdaj. Lahko se zapiše namest „pasji oves“ Hunds-

hafer), „borštni oves“ (Forsthafer) i. t. d. Lahko bi bilo, de bi novo imé kaj bolj nedolžniga naznanilo, kakor staro imé, ktero na ravnost z besedo pravico pové. Če bi se — postavimo — kaj taciga pripetilo, kaj mislite: za kteriga bi bilo bolj prav, če kmet k rajtingi ne pride? Na to odgovorim, kar ukaz 12. septembra 1849 v §. 104. pravi, to je: „če kdo ne pride k rajtingi, bo plačal, kar se mu bo določilo in pravice ne bo imel, se naprej pritožiti.“ — Prevdarite sami, ali je tak človek vaš prijatelj, kteri vam kaj taciga svetuje? Na dalje. — Tak človek je tudi podpihovavec, zato, ker svetuje nekaj, kar je postavam na ravnost nasproti.

Še enkrat vam tedaj priporočim: pojte radovoljno k rajtingam, poišite stare urbarske bukvice in nesite jih k distriktnim komisijam, kader bote povabljeni; oni imajo dolžnost lepo in prijazno z vami se pomeniti, tode tudi vi ne bodite robasti, ampak prijazni in dobrovoljni — z lepo se ložej kaj poravná, kakor z napuhom, ošabnostjo, z vpitjem ali razsajanjem. Pokažite z omikanim vedenjem, de ste godni, biti samostalni možje, de ste vredni biti odvezani zemljišnega podloštva. Takó bojo mogli omolkniti tisti rakovci, kteri vedno pravijo, de je ljudstvo še preneumno za vstavno svobodnost. Če imate zaupanje na me, verjemite mojim resničnim besedam; če pa mojim besedam ne verjamete, je to znamnje, de nimate več na mene zaupanja in jest bi mogel po tem takim zapustiti tisti sedež, na kteriga me je le vaše zaupanje postavilo — potlej naj vas namestuje tudi skrivni svetovavec, ki vam lažnjive brezimne pisma pošilja. Ambrož.

Že spet ogenj v Vodiški fari.

Že spet smo ogenj v Vodiški fari imeli. Ponoči o pol 12. med 17. in 18. t. m. ste v Bukovci spet 2 kmetiški hiši s svojimi poslopji pogorele in pa en pod (skedenj) nekiga tretjiga gospodarja. Tudi pri tem ognju so okolišne take, de se ne da drugači misliti, kakor de je zažgano bilo.

Od sv. Matija sém je zdaj že v petič v Vodiški fari gorelo. Ljudje so tako ostrašeni, de so vsi prepadeni, nekteri skorej nič ne spijo; noči se že naprej boje, in se vsi zganejo, če le ura bije, in res prav čuditi se je, de do dobriga ne zbolé. Zavarvani so zdaj pri nas do maliga vsi. To blodenje je pa že prazno, da si posestniki sami zažigajo, de dnarje dobé in ložej na novo zidajo in eimprajo. Pri nas se že nič taciga misliti ne da.

Po kmetih je to velik križ, de se ljudje pri ognju nič razumno ne znajo obnašati, de jim gasivniga orodja manjka, de ljudje veči del prazni k ognju prileté in de veljavnih poveljnikov nimajo. Vsaka srenja naj bi imela kake za to postavljene možé, de bi pri ognju poveljstvo imeli, in možaki naj bi vselej sekire in cepine, ženske pa škafe seboj prinesle. Silno neznano je viditi, de cele rajde ljudi pri ognji leno kakor de bi bili okamneli stojé, de možaki tabak pijó in križem roke deržé; če se vpije: vode, vode! se je le poredkama kaki škafec dobi in še ta, ker je je premalo, ogenj bolj oživi kot pogasi.

Prepričali smo se, kako koristno bi bilo, de bi vsaka veči srenja, ali vsaj vsaka fara imela špricovnico in pa več spledenih in posmolenih vedrov, kteri se pri metanji s streh ne razbijejo in se tudi veliko ložej nosijo in eden drugimu podajajo.

Naj nam c. k. okrajne poglavarstva tudi htemu kaj pripomorejo, zakaj brez njih tudi v novo vpeljanje srenje nič ne bojo storile.

Jernej Arko, fajmošter.

C. k. licealna bukvarnica v Ljubljani.

(Konec.)

Shranjena je v šolah v drugim nadstropju v šeste-